

Med banken på fickan

STÅR MAN MITT PÅ BUSSTATIONEN vid Mfangano Street i centrala Nairobi så ser man åtminstone tio, tolv grön/vita skyltar med texten "Mpesa" utanför affärer och kiosker runt den öppna platsen. Kioskerna är ombud för den nya generationens banker i Östafrika, mobiltelefonbankerna. För när Kenya och de andra länderna i regionerna tog steget in i den mobila tidsåldern, lämnade man också gamla institutioner bakom sig, som svårtillgängliga banker och svindyra Western Union-kontor.

Med ett SMS kan man idag skicka pengar tvärs över landet, betala sina räkningar eller stoppa undan en sparslant som är för liten för att bankerna ska vara intresserade, men som är ett steg mot ett nytt hus.

För tio eller fem år sedan skickades det också pengar från busstationen vid Mfangano Street. För den som lyckats skaffa sig ett jobb i stan finns det pengar att göra och många jobbar i Nairobi för att försörja en familj någon annanstans. Det vanliga sättet att föra över pengar var tidigare att skicka dem med en vän (i bästa fall), eller sätta dem i händerna på en busschaufför med hygglig uppsyn och hoppas på det bästa. Det fungerade ibland.

När ett mobiltelefonbolag, det tidigare statliga Safaricom, i februari 2007 introducerade en tjänst för att föra över pengar via SMS förändrades allt i ett slag. Tjänsten, som kom att följas av flera liknande, kallades Mpesa, och byggde på ett nätverk av ombud, i dag tiotusentals småbutiker och kiosker, där den som

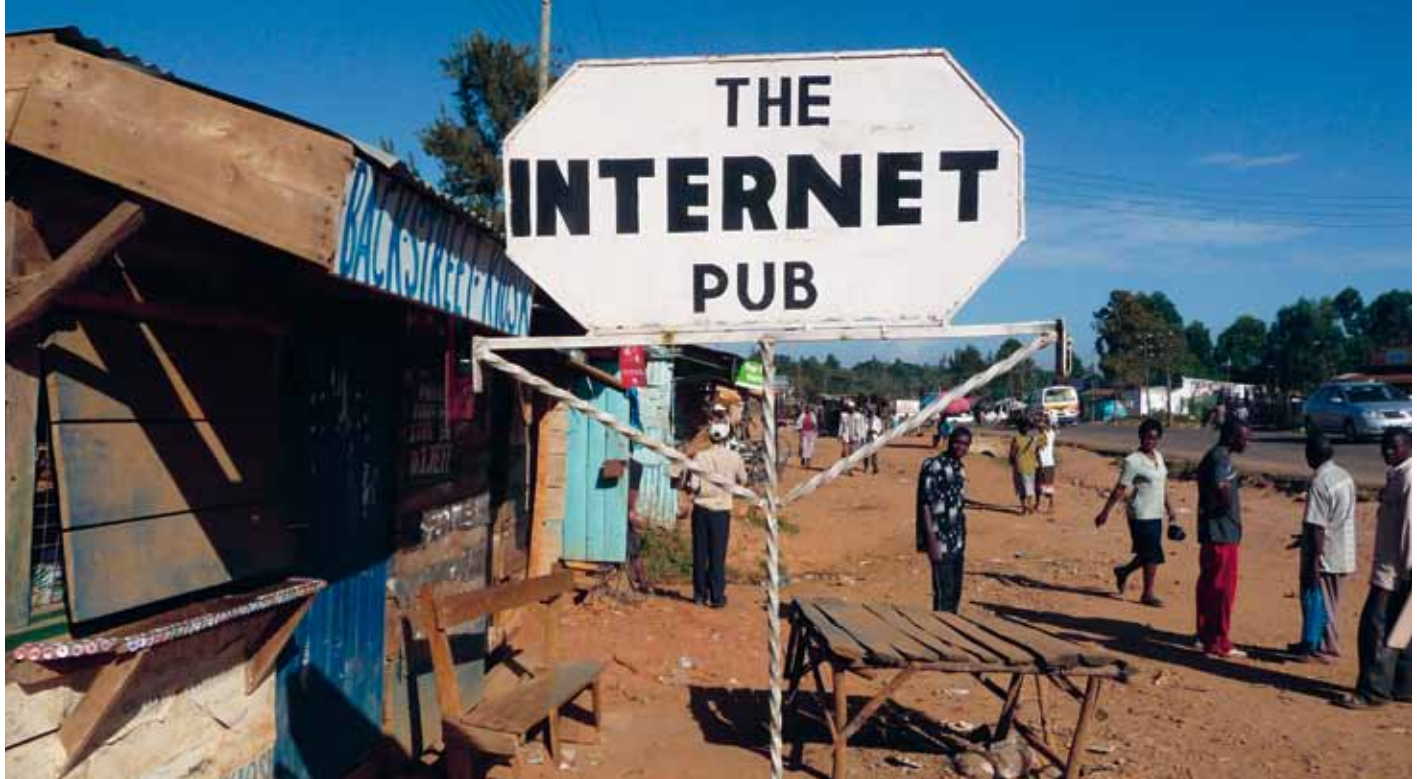
har ett mobilabonnemang eller kontantkort kan sätta in, ta ut eller föra över pengar.

TVÅ ÅR SENARE ANVÄNDS TJÄNSTEN både som sparkonto och för att betala räkningar, och tio miljoner användare har plötsligt fått del av den där särskilda makten som följer med att kunna spara pengar på ett konto, eller skicka pengar till varandra.

Mpesa är ett talande exempel på hur mobiltelefonutvecklingen i Östafrika bidragit till att stärka de svagaste i samhället. Men det är inte det enda exemplet. För när det kommer till smarta mobiltelefonföreläggningar ligger det internet- och datorfokuserade Nordeuropa numera ofta efter Östafrika.

SMS-baserade spannmålsbörser ger bönder, som tidigare varit helt i händerna på sina uppköpare, informationen och kanalerna de behöver för att kunna ta skäligt betalt. Småsjukhus utan fast telefon och långt från närmaste internetuppkoppling använder SMS-baserade blod-databaser för att hålla sig à jour med tillgången på blod på blodcentraler och sjukhus i närheten. Och innovationstakten verkar bara öka.

För några månader sedan öppnade det bahrainiska mobilbolaget Zain sitt SMS-bank-system för att skicka pengar och göra betalningar också mellan olika länder i Östafrika (till att börja med Kenya, Uganda och Tanzania). Alla väntar spánt på att se vilka nya tjänster det leder till under den närmaste tiden, men ett är säkert: När Östafrika ser sig omkring i världen på jakt

Ett nätverk av ombud, som denna bar i västra Kenya, utgör det omfattande mpesa-systemet.

Foto: Emil Sjöblom

efter inspiration till nya mobila tjänster så är det inte Europa man sneglar på.

TIDIGARE I ÅR STARTADES ETT SOCIALT nätverk för mobiltelefoner kallat Sembuse (tänk Facebook, men utan krav på internet, 3G-nät eller annan dyr infrastruktur). Det är en östafrikansk utveckling av en tidigare, liknande sydafrikansk succé. Och om inspirationen till sociala medier kommer från södra Afrika kommer nästa generations mobiltelefonbanker troligen från Sydostasien, där Filippinerna har blivit en av de ledande nationerna. I inget av fallen hör man någonsin Europa nämnas.

I år går fotbolls-VM för herrar i Sydafrika. Det väntas bli

genombrottet för tv i mobilen på den afrikanska kontinenten, lite som fotbolls-VM 1958 blev televisionens genombrott i Sverige, fast i många gånger större skala den här gången. De stora mobiltelefonbolagen tävlar om att leverera tekniken och telefonerna som krävs, hittills med störst framgång i västafrikanska länder. Men ska man lära något av historien, så är det inte tekniken som nu levereras från europeiska och kinesiska mobilföretag vi kommer att minnas om fem år. Nej, det blir de häpnadsväckande innovationer som blev resultatet, när den landade i dynamiska afrikanska länder i den mobila teknikutvecklingens absoluta framkant.

LEO WALLENTIN